

HÖRCHER FERENC

Újabb párizsi útinapló (részletek)

HARMADIK NAP

Emlékek nyomában, ma a Luxembourg kert felé kerülünk. De hol van már a vers, amelyben ott (tehát itt) ültem legutóbb? Csak egy szobor emléke maradt meg belőle bennem, most ezt keressük hát, a napfényes parkban, egy francia író nyomában.

George Sand karcsú alakjára fátyolt vet a lombok árnyjátéka, mellette az igazság szobra áll, de harmadszorra ráelünk Stendhal emlékművére – szeretném hinni, hogy ő az, de az emlékezet bizonyosságát nem adja meg a túltengő öntudat.

A következő keresnivaló a bölcseleti könyvesbolt, mely emlékeim szerint a Sorbonne klasszicista épülete előtt fekvő aprócska téren található, s a kultúrát uraló nemzetnek a filozófia iránti elfogultságát igazolja. Elsőre elhibázom,

de másodszorra megvan, s most is ugyanolyan gazdag, mint foszló emlékeimben. Nincs meg viszont a vérző fájdalom, korlátlan csodálat, vad vágy és büntudat, amit akkor éreztem itt. Most csönd van, légüres tér ölel.

A francia kertben sem csupán egymás emlékeivel küzdünk már, lassan épülő beszélgetéseinknek a gyerekek a hősei, nem saját árnyainkkal, az övékkel birkózunk reménytelenül, de újból és újból nekigyürkőzünk, egymást erősítjük általa.

A kávé a Notre-Dame lábánál fekvő kávézóban isszuk meg. Nézem az oldalhajó gót ablakainak osztásait, amikor fizetünk, lefotózom mindegyiket, fontos lesz majd a ciklus kísérőjeként e motívum. Hét nap, hét rajz, a hetediket Istennek szentelem.

A légüres teret szomorú angyalok és megszápült ördögök lakják be. A katedrális vízköpő szörnyci ontják a múlt időt, a turisták mit sem tudnak róla, hogy mi történik velünk az utcán, amíg a Latin negyedet magunknak feltérképezzük.

Az emlékezet utcáit rajzoljuk újra a bennünk élő város térképén. Az idővel beálló változásokat át kell vezetnünk. A belső táj lesz irányadó, a látható város mindig azt követi. Hűségeselek leképezi azt, ami benne láthatja meg magát.

A délután a Királyi Obszervatórium kiállításán ér minket. A klasszicista épület, mint az Egyetemé: szigorú rendet épít. Csillagok fegyelmezett törvényeit fürkésző tudósok lakták be egykor, most a bennünk újra épülő rend a tét.

Csillagok rendje, házak homlokzatái, városrészeké.
Végül a felszín alatt a mélyvilági rend, személyközi
terek, emlékezet és vágyak időzített illeszkedése,
váratlan békekötés saját tévedéseink háborújában.

NEGYEDIK NAP

A Champs-Élysées már a nemzeti ünnepre készül.
Kordonok mindenfelé, a turistákkal kerülgetjük az
akadályokat. Az óriáskereket áthelyezték a Louvre
mellé, mire az Amerikai Követséghez érünk (emlékszel
a régi versre?), elégünk van porból, zajból, forgalomból.

Délelőtt a színházakat járjuk. A Comédie-Française-be
kapunk jegyet, Garnier operájáig hiába gyaloglunk,
ott a két hátralevő nap már előadás nem lesz. De
estig még el kell csapnunk az időt, hiábavaló kísérletet
teszünk, hogy megismerkedjünk a Louvre aranykorával.

Levegőtlen sötét terek, meleg, tömeg, süketítő lárma,
szűk folyosókon kell sorba állni biztonsági vizsgálathoz,
mellékhelyiséghez. Menekülőre fogjuk a dolgot, nem
vonz annyira a benti világ, amennyire riaszt a határ-
átlépés. Hatalmas áruházak nyelnek el bennünket.

Ebéd egy mellékutca apró éttermében. Odakint fényben
ázó, homogén sárgás tűzfal, előtte kiálló szögletesen két
fiatal guggol. Odébb fel-alá sétálva telefonál egy sötét
ruhás fiú, pedig már idebent ül műszőke barátnője.
Mintha egy hiperrealista festménybe lennénk bezárva.

Este a *Phaedrát* látjuk, Racine utolsó nagy tragédiáját,
a bemutató után a drámaíró támadások keresztüzében
visszavonult volt tanárai, a Port Royal janzenistái közé.
(Amikor ezt írom, szombat este van, utolsó esténk itt kint,
esik az eső, be vagyunk falazva fülledt hotelszobánkba.)

A szerelmi dráma hidegen hagy minket – a kortárs
előadás modoros, Csehov-szomorújátékká alakítja
a véres görög mítosz klasszikus szerelmi konfliktusát,
tengerre néző palota a helyszín, a játék túlstylizált,
nincs benne más erotika, mint a francia nyelv zsongása.

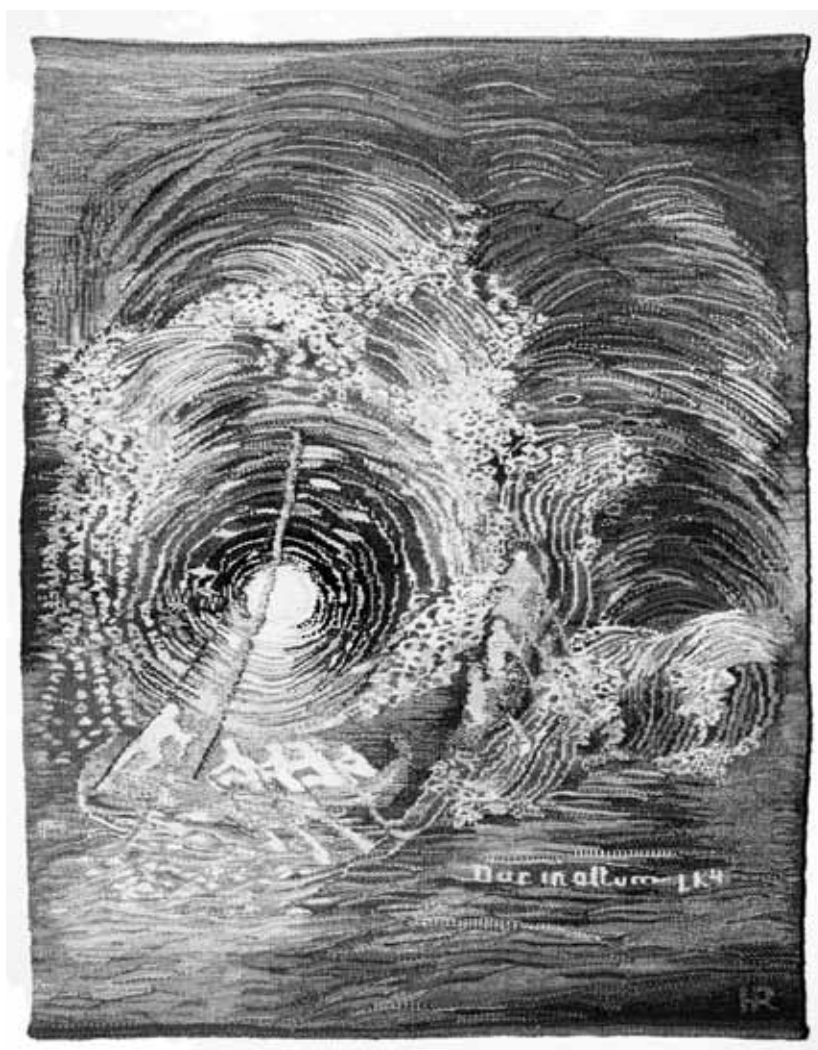
Hát marad bennünk néhány kérdés megválaszolatlan.
Mért pont ez a dráma került színpadra akkor, ott,
nekünk? Hogy kerültünk erre a nézőtérre, az érett
nő tragikus szerelmének történetét tanúsítani? Mi
köti kettőnk kalandját a több ezer éves katarzishoz?

Nyitott kérdéseinkkel hazafelé küzdünk. A Szajján
át, szűk utcákon, Batsányi János emléktáblája
alatt, a háromszáz éves étteremben már nem
fogadnak minket, beülünk egy sarki caféhoz, egy
pohár francia bor mellett békésen beszélgetünk.

FÉLBESZAKADT ÚTINAPLÓ

Tagadások

Nem azért szakadt itt félbe a történet, mintha összevesztünk volna. Nem vesztünk össze, pedig be kell vallanom, a régi Párizs emléke bizony fáj – még most is fáj. Az írás lendülete fogyott el talán, vagy a látnivalók ragadtak magukkal, esetleg az utolsó napok egyikén kitört pánik – esős nap volt, nem mozdultunk ki a szobából, egyszer csak úgy érezted, nem kapsz levegőt, a mellkasodban valami prés lépett működésbe –, tehát ez a hirtelen támadt aggodalom akadályozta meg a folytatást? Nem tudom. Végül is egy hét volt az egész, úgy lett volna szép, ha minden napra jut egy bejegyzés. Nem így lett. Pedig a Notre-Dame északi hajójának ablakairól is hét képet fotóztam, a számmisztikának engedve. Minden napra egy kép jutott volna, ahogy a lelki gyakorlat is a kitartó ismétlésre épül. Úgy, mint az esti imádkozás gyermekkoromban, kihagyhatatlan. Ezt meg most kihagytam. Mint tegnap a köszöntést születésnapodon, amitől elromlott a kedvem, pedig egyáltalán nem haragudtál meg érte. Néha az fáj legjobban, amit az ember visszavonhatatlanul nem tesz meg. S az a vers él leginkább, amelyik meg sem született.

HAGER RITTA, Evez a mélyre, 2015